

A szikesek meghódítása

Milyen szép a mi földünk! Gondos kezek simogatják, igazgatják, langyos szél fésűli a füvet. Egyik darabján acélos búza terem, máshol gyümölcstől roskadoznak a fák. Jön a termékeny nyár, dohány és dinnye érik...

Arrébb a dús termőföldek között egy-egy darabon fehéren szikrázik a nap, csak a sziki mészpázsit apró virágai lihegnek kókadtan. Szép ez is, de csak a szemnek. A magyar paraszt ellenben elkeseredetten vágta már sokszor ebbe a szikrázó szikesbe a kapát! Sok magyar tudós fejében fordult meg ez a gondolat: amit a természet elrabolt, vissza kell hódítani az embernek!

Herke Sándor nyugalmazott egyetemi tanár is azok közé tartozik, akik minden talpalatnyi földet sajnálnak a sziktól. A magyar alföld csodaszép arcáról el akarják tüntetni ezeket az éktelen szeploket. Azért küzd harminc éve, hogy a lúgos-meszes szikeseken ne a szik virágok, hanem gazdag rétek, kaszálók és rizstelepek. Harminc évi fáradságot kutatása meghozta a várt eredményeket. Ma már a Duna völgyében és a Tiszán túlton sikerrel hódítják vissza az embernek a természet elrabolt szikeseket. Kormányunk Herke professzor fáradságát kutatómunkáját ebben az évben Kossuth-díjjal jutalmazta. S most, ahogy egy pillanatra visszatérünk a kutatás küzdelmes éveire, jóleső érzéssel gondol erre a nagyszerű elismerésre. De nem pihen meg, hiszen a nagy munka még nincs befejezve teljesen, még számtalan apró kérdést kell kidolgozni!

A dunavölgyi kísérleti telepek igazgatói várják az utasításokat; mit, mikor és hogyan végezzenek. Eppen ezt a «receptet» állította össze Herke professzor, amikor fölkerestem a Mezőgazdasági Kísérleti Intézetben. Orvosságot írt a beteg földnek.

Ezerkilencszázhuszon-negy óta foglalkozom a meszes-szódás szikesek talajjavításának gondolatával. Az volt a törekvésem, hogy olyan javítási eljárást dolgozzak ki, ami nem nagyon költséges és lehetővé teszi ezeknek a silány földeknek a megfelelő hasznosítását. Sajnos, a magyar alföldön, különösen a Duna völgyében, igen nagy területeket rabolt el tőlünk a szik.

Itt megállt egy pillanatra. Iróasztalából térképet húzott elő és kiterítette előttem. A térképen feketén szatirozott foltok jeleztek a silány szikeseket. Végig a Duna mellett; Bugyitól Solt-szentimréig sűrűn nyúlnak el egymás mellett a fekete foltok. Csak ezen a részen 80.000 holdat tesznek ki az ilyen területek.

Sikerült megállapítanom — folytatja Herke professzor —, hogy gipszel vagy más hasonló hatású anyaggal a szikesek egy része jó eredménnyel hasznosítható rétnak, legelőnek. De mivel olcsó gipszel nem rendelkezünk, itt nem állhattam meg. Tovább kutatam, hogy melyik hazai hulladékanyag vagy melléktermék lenne felhasználható. Így jutottam el a Petőfi-bányai lignitporhoz, ami tüzelésre nem alkalmas és a bányának is csak teher-tétel. A lignitporral javított szikeseken 7.3 mázsa átlag-termést értünk el gabonából.

Kiállítás nyílt a diáklklubban

A csehszlovák kulturális napok egyik igen érdekes rendezvénye az a kiállítás, melyet tegnap délután 5 órai kezdettel nyitott meg Kiss László, a Városi Tanács oktatási osztályának vezetője az oktatási osztály és a Pedagógus Szakszervezet helyi csoportja nevében a Dugonics téri diáklklubban. A megnyitón jelen volt Eduard Rázga, a Csehszlovák nagykövetség tanácsosa, valamint a nagykövetség és a Csehszlovák Kultúra című lap képviselői, a szegedi egyetem tanárai és mások. A

meszes szikesek erősen lúgosak, szódásak, ezért a kultúrnövények kipusztulnak benne. Olyan anyagokkal kell tehát az ilyen talajt javítani, amelyek vegyülnek a szódával és megváltoztatják a talaj fizikai tulajdonságait is; omlóssá és a víz befogadására, raktározására képesé teszik.

De vannak olyan szikesek is, különösen itt a Duna-Tisza-közén, amelyeket magas fekvésük miatt ezzel az eljárással nem lehet eredményesen megjavítani. Ezért kezdtem kutatni, hogy milyen módon lehetne ezeket olcsón hasznosítani rétnak, legelőnek. A magyarországi szikeseknek van egy takarmánynövényük, a sziki mészpázsit. De a talaj nitrogén-szegénysége miatt ez is gyenge fejlődésű. Ha azonban nitrogéntartalmú anyagokkal megtrágyazzuk a talajt, bámulatos fejlődésnek indul. Az elhanyagolt szikes 2-3 mázsa szénatermését 50-60 mázsa-ra lehet emelni, ha a trágyázást öntözéssel párosítjuk.

Jól mutatják ezt a kéznél lévő fényképek is. A «kopár szik» helyén derékig érő kaszáló fejlődött a satnya mészpázsitból.

Kutatásom arra is kiterjedt, hogy megállapítsam: milyen eljárással lehetne a Duna-völgyi és Szeged-környéki szikeseket rizstermesztésre felhasználni. Az a meggyőződés vezetett, hogy a szikeseken megfelelő talajjavítás után olcsóbbá lehet tenni a rizs termelését, mint a szárazföldi művelésű területeken. Ez a kutatásom még nincs lezárva, csak a jövő évben tudom átadni a gyakorlatnak. Annyi azonban már bizonyos, hogy biztatlak az eredmények és az is beigazolódott, hogy a lignitpor minden talajon erőteljesebbé és korábban érvővé teszi a rizst.

Csak hogy a szikesen való rizstermesztés módszereinek kidolgozását nehezíti, hogy nincsen a közelben megfelelő kísérleti telep. A Fehértől mellett lenne alkalmas terület, hiszen az ezerholdas közlegelőből 10-12 holdat lehetne kanyarítani. Az engedélyt máig sem kaptam meg ehhez a Mezőgazdasági Kísérleti Intézet. Pedig a kutatómunka azt nagyon megkönnyítená — és az a termelőszövetkezet is, amely a kísérleti telep mellett ötven holdon hasonló eljárásokkal akar rizst termelni. A dolog azért is sürős, mert a rizsnek nemsokára a földben kell lennie!

Ilyen gondok is társulnak néha a kutatás nagy figyelmet és körültekintést igénylő folyamatához, de ezek nem zavarják meg Herke professzort. Tengersok munkája közepette biztatják eredményei és a megbecsülés, amiben márius tizenötödikén részesült.

Hetvenkét éves vagyok — mondja —, de még nagyon sokat akarok dolgozni, mert a nemzet megbecsülése és a magyar föld szeretete örökre kötelez.

Herke professzor kutatásai nyomán a Duna völgyéből és a nagy magyar alföldről lassan eltűnnek a vakító fehér foltok; derékig érő kaszálók és duzzadt rizskalások teszik még szebbé a magyar táj pompás ünnepi ruháját és még gazdagabbá a népet. Így, közös erővel visszafoglalja a tudós és a nép azokat a földeket is, melyeket a természet rabolt el tőlünk.

Simon István

Helytörténeti ankét lesz ma Szegeden

Az Ismeretterjesztő Társulat és a Magyar Történelmi Társulat délalföldi csoportja kezdeményezésére és szervezésére ma délelőtt 10 órai kezdettel helytörténeti ankét lesz az Ismeretterjesztő Társulat szegedi klubjában. Az ankét célja a helytörténeti kutatás kérdéseinek tisztázása, valamint a helyi hagyományoknak és a helytörténetnek az iskolai oktatásban való felhasználása, tekintettel ezek nagy jelentőségére a hazafias nevelésben.

Bónis György egyetemi tanár, a Történelmi Társulat délalföldi csoportjának és az Ismeretterjesztő Társulat történelmi szakosztályának elnöke nyitja meg az ankétot,

majd Eperjessy Kálmán főiskolai tanár tart előadást «A helytörténeti kutatás kérdései» címmel. Az előadáshoz Medveczky Imre szentesi gimnáziumi tanár, Bálint Alajos, a Móra Ferenc Múzeum igazgatója, Giday Kálmán, a szegedi Építőipari Technikum igazgatója és Gaál Endre egyetemi tanársegéd szól hozzá. Délután folytatódik az ankét 3 órakor és Vicsay Lajos győztes általános iskolai tanár tart előadást «A helytörténet az iskolai oktatásban» címmel. Előadáshoz hozzászól Gyáni Imre, hódmezővásárhelyi gimnáziumi igazgató és Oltvai Ferenc, a szegedi Állami Levéltár vezetője.

— A szegedi Kossuth Zsuzsanna ápolónőképző iskolában 1955. szeptember 1-én újabb ápolónőképző évfolyam indul. Az iskola két éves, bentlakásos, teljesen díjtalan. Jelentkezhetnek azok a 17-32 év közötti fiatalok, akik hivatást éreznek az ápolónői pályára. Szükséges előképzettség: 8 általános iskola, magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők a felvételnél előnyben részesülnek. A pályázatokat augusztus 1-ig

az intézet címére/kell beküldeni. Szükséges iratok: születési, iskolai, vagyon, orvosi bizonyítvány, saját kézzel írt életrajz, fénykép.

— A Szegedi Bélyeggyűjtő Kör összejöveteleit ezután vasárnap délelőtt 10-től 1 óráig tartja, szendán pedig délután 5 és este 8 óra között az Ismeretterjesztő Társulat klubjában. Horváth Mihály utca 3. szám alatt, a második emeleten,

Unnepélyesen megnyitották a csehszlovák kulturális napokat

Tegnap este 7 órai kezdettel ünnepélyes keretek között nyitották meg a csehszlovák kulturális napokat az egyetem központi épületének aulájában. Megnyitó beszédet Karácsonyi Béláné, az MDP Szeged Városi Bizottságának munkatársa mondott, majd Eduard Rázga, a Csehszlovák Köztársaság budapesti nagykövetségének tanácsosa emelkedett szószra és üdvözölte a szegedi közönséget. Stefan Major nagykövet és a nagykövetség dolgozói nevében, Ezután a két nép

történetével, kapcsolataival és jelenével foglalkozott. Eduard Rázga nagykövetségi tanácsos beszéde után a zenekar eljátszotta a csehszlovák himnuszot, majd uttörők köszöntötték a csehszlovák vendégeket virágcsokrokkal. Ezután a MÁV budapesti szimfonikus zenekarának műsora következett, melyben Smetana Eladott menyasszony nyitánya, Moldva című műve és Dvorák Új világ szimfóniája szerepelt. A zenekart Pécsi István vezényelte.

A Nemzeti Színház hírei

— A színház felhívja a bérlek figyelmét, hogy Shakespeare: «Vízkereszt» című vígjátékát május 26-án, csütörtök este 7 órakor játsszák utoljára. Az összes be nem váltott bérlet érvényes.

— Szombaton este 7 órakor Katajev: «Bolond vasárnap» című háromfelvonásos vígjátéka kerül színre a színházban.

— Vasárnap este fél 8 órakor mutatja be a színház az

országban először Eduardo De Filippo olasz író «Vannak még kísértetek» című vígjátékát.

— Május 29-én délután 3 órakor Huszka: Szép Juhász né című háromfelvonásos nagyoperettje kerül színre.

— Közkívánatra a színház június 5-én délután 3 órakor Jókai: «A köztársaság ember fia» című négyfelvonásos színművét játssza.

NYÁRI MENETREND

— Érvényes 1955. május 22-től —

Békéscsaba—Hódmezővásárhely—Szeged

Békéscsabáról	ind.	3.52	6.00	6.55	14.25	17.50
Oroszázról	érk.	3.47	4.56	7.03	14.20	17.45
Hódmezővásárhelyről	ind.	4.36	6.18	7.45	15.37	19.03
Hódmezővásárhely—Népkertől	érk.	4.43	6.25	—	16.53	20.23
Szeged—Rókusra	érk.	5.22	7.13	8.12	17.00	20.37
Szegedre	érk.	5.35	7.30	8.22	17.49	21.12

Szeged—Hódmezővásárhely—Békéscsaba

Szegedről	ind.	0.52	4.36	6.25	11.00	14.15	16.25	18.15	21.40
Szeged—Rókusról	érk.	1.03	4.51	6.40	11.14	14.30	16.40	18.31	21.53
Hódmezővásárhely—Népkertől	érk.	—	5.41	7.25	11.55	15.14	17.25	19.17	22.34
Hódmezővásárhelyről	ind.	1.36	6.00	—	8.30x	12.08	15.29	17.31	22.44
Oroszázról	érk.	2.17	7.00	—	9.33	13.08	16.28	18.30	23.35
Oroszázról	ind.	2.19	7.38	—	9.57	13.17	16.37	18.39	—
Békéscsabára	érk.	3.07	8.09	—	10.56	14.17	17.36	19.40	—

n = szombati munkanapokon nem közlekedik.
z = szombati munkanapokon közlekedik.

Ujszeged—Makó—Mezőhegyes

Ujszegedről	ind.	—	5.38	8.15	11.20	14.20	17.25	18.25	21.45	22.50
Makóra	érk.	—	6.44	9.13	12.16	—	15.17	18.21	22.40	23.46
Makóról	ind.	4.00x	7.04	9.26	12.25	13.20	15.35	18.23	22.42	—
Apátfalváról	érk.	4.16x	7.27	9.50	12.42	13.37	15.52	18.40	22.59	—
Apátfalváról	ind.	4.24x	7.29	9.51	12.43	13.38	15.53	18.41	23.00	—
Mezőhegyesre	érk.	5.31x	8.29	10.48	13.40	14.35	16.53	19.38	23.57	—

x = munkanapokon közlekedik

Mezőhegyes—Makó—Ujszeged

Mezőhegyesről	ind.	—	3.09x	3.24x	4.45	5.58x	8.33	11.00	14.55	17.42	21.05
Apátfalváról	ind.	—	4.05	4.21	5.43	6.54x	9.29	11.56	15.56	18.45	22.25
Makóra	érk.	—	4.21	4.37	5.58	7.25x	9.45	12.12	16.12	19.01	22.42
Makóról	ind.	4.05x	4.23	4.39	6.15	—	9.47	12.21	16.23	19.24	22.38
Ujszegedre	érk.	5.08x	5.21x	5.21x	7.12	—	10.45	13.20	17.23	20.22	21.40

x = munkanapokon közlekedik
* = munkaszüneti napokon közlekedik

Szeged—Budapest

Szegedről	ind.	4.15	5.57	8.37	11.07x	14.09	17.28x	19.07	22.18
Szatymazról	ind.	4.48	—	8.56	11.39	14.40	18.10	19.25	22.51
Kistelekről	ind.	5.26	6.31	9.14	12.14x	15.13	18.47	19.41	23.27
Kiskunfélegyházáról	ind.	6.17	7.00	9.46	13.05x	16.04	19.35	20.08	0.20
Kiskunfélegyházáról	ind.	—	7.02	—	13.15	16.17	—	20.13	0.45
Budapestre	érk.	—	9.30	—	17.43	20.05	—	22.30	4.40

x = munkanapokon közlekedik

Budapest—Szeged

Budapestről	ind.	—	3.14	7.40	7.54	—	17.46	—	22.05p	22.12
Kiskunfélegyházáról	érk.	—	8.14	9.52	11.07	—	20.11	—	0.44z	2.11
Kiskunfélegyházáról	ind.	5.03x	8.24x	9.54	11.19	16.08	20.14	23.17	0.56z	2.22
Kistelekről	ind.	6.06	9.15	10.21	12.15	16.56	20.44	23.57	1.39	3.16
Szatymazról	ind.	6.48	9.49	—	12.48	17.27	—	0.16	2.02	3.44
Szegedre	érk.	7.24x	10.20x	10.51	13.19	18.00	21.17	0.37	2.26z	4.09

z = szombaton közlekedik
p = pénteken indul

Szeged—Kunhalom—Ásotthalom—Pusztamérges

(Keszkenyomközű vasút)

Szegedről	ind.	4.25d	7.50	8.10	12.36d	14.04	14.26	17.24	18.59n	20.20b
Kunhalomra	érk.	4.50	8.16	8.36	13.06	14.30	14.54	17.50	19.25	20.46
Kunhalomról	ind.	4.50	—	8.37	13.10	14.56	—	18.02	19.33	20.48
Mórahalmra	érk.	5.16d	—	9.04	13.37d	—	15.24	18.25	20.00n	21.15
Mórahalmról	ind.	—	—	9.05	—	15.28	—	18.30n	—	21.17
Ásotthalomra	érk.	—	—	9.34	—	15.59	—	18.59n	—	21.46b
Kunhalomra	ind.	—	8.17	—	14.33	—	18.06n	—	20.55b	—
Pusztamérgesre	érk.	—	9.40	—	16.00	—	19.41n	—	22.18b	—

d = szombati napon és munkaszünetes napon közlekedik
b = szombati munkanapokon közlekedik
n = szombati munkanapokon és munkaszünetes napon nem közlekedik

Pusztamérges—Ásotthalom—Kunhalom—Szeged

Keszkeny nyomtávú vasút

Pusztamérgesről	ind.	—	5.10	11.45	16.28n	18.05b	—
Kunhalomra	érk.	—	6.38	13.08	17.53n	19.30b	—
Ásotthalomra	ind.	—	5.14	11.50	16.49	18.23	—
Mórahalmra	érk.	—	5.44	12.19	17.18	18.59	—
Mórahalmról	ind.	5.31d	5.49	12.20	14.01d	17.20	20.17n
Kunhalomra	ind.	5.59	6.17	12.48	13.09	14.32	18.08
Kunhalomról	érk.	6.24d	6.43	7.05	13.35	15.02d	18.34

b = szombati napon és munkaszünetes napon közlekedik
d = szombati és szombati munkanapokon közlekedik
n = szombati munkanapokon és munkaszünetes napon nem közlekedik

Szeged—Röszke

Szegedről	ind.	6.06	11.47	14.43	19.13	23.00	Röszkéről	ind.	4.42	7.03	12.35	16.32	20.35
Röszkére	érk.	6.37	12.20	15.15	19.45	23.33	Szegedre	érk.	6.15	7.35	13.08	17.25	21.07

Szeged—Vedresháza

Ujszegedről	ind.	4.11x	6.30	11.05s	14.50	19.30
Szegedről	érk.	4.36	6.49	11.21	15.07	19.52
Vedresházára	érk.	5.03x	7.06	11.39s	15.25	20.14

x = munkanapokon közlekedik

Vedresháza—Szeged

Vedresházáról	ind.	5.05x	7.07	11.40s	15.26	20.15
Szegedre	érk.	5.23	7.22	11.53	15.39	20.40
Ujszegedre	érk.	5.33x	7.31	12.02s	15.48	20.50

n = szombati és szombati munkanapokon közlekedik
s = szombati munkanapokon közlekedik